

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij vier fracties de behoefte de minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 27 april 2010 inzake de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 10 mei 2010 (inclusief het deel Ontwikkelingssamenwerking).

De minister heeft op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van ... 2010. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de minister zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Ormel

De griffier van de commissie,
Van Toor

Somalië

De leden van de fractie van het CDA hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda van de voor de Raad Buitenlandse Zaken van 10 mei 2010. Bestrijding van piraterij heeft terecht een hoge prioriteit voor de Nederlandse regering. De leden van de CDA-fractie juichen het toe dat Nederland ook in 2010 haar verantwoordelijkheid neemt om piraterij voor de kust van Somalië te bestrijden. Ter bescherming van zowel voedseltransporten op zee als Nederlandse handelsbelangen. Bestrijding van piraterij kan echter op lange termijn niet effectief zijn als ook de berechting van opgepakte piraten niet goed geregeld is. Het baart de leden van de CDA-fractie dan ook grote zorgen dat Kenia heeft besloten het verdrag met de EU om piraten te berechten op te zeggen. Kunt u ingaan op de status die het verdrag met Kenia op dit moment heeft? Uit antwoorden op vragen van de CDA-fractie over dit onderwerp blijkt dat binnen EU en VN-verband onderhandelingen met omliggende landen zijn gestart over de opname van piraten. Kunt u aangeven welke vorderingen zijn gemaakt in de gesprekken met Tanzania, Mauritius en Jemen en eventuele andere landen? Welke toegevoegde waarde ziet u hier voor Hoge Vertegenwoordiger Ashton? Kunt u ingaan op de ondersteuningsprojecten van het United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) die worden uitgevoerd in Kenia, de Seychellen, Puntland en Somaliland, en hoe deze projecten de berechting van piraterij bevorderen? Het besluit van Kenia om het verdrag met de EU op te zeggen geeft aan dat er internationaal behoefte is aan een duurzame oplossing, waardoor piraten er te allen tijde van verzekerd zijn dat hun daden zullen worden bestraft. Kunt u ingaan op het besluit dat in de Veiligheidsraad is genomen om de mogelijkheden van een internationaal tribunaal te onderzoeken? Bent u bereid de oprichting van een internationaal tribunaal nogmaals binnen de EU te bespreken naar aanleiding van het besluit van de Veiligheidsraad en de positie die Kenia heeft ingenomen?

Voor de leden van de SP-fractie is het onduidelijk of de overdrachtsovereenkomst met Kenia en de Seychellen beëindigd wordt door Kenia of niet. De berechting is naar hun mening duidelijk een last voor het zwakke rechtssysteem voor Kenia. Zij begrijpen dat een betere regionale verdeling nodig is. Deze leden vragen of u kunt aangeven met welke omliggende landen de EU overweegt samen te werken? Zij zien graag tijdig een verslag van Hoge Vertegenwoordiger Ashton tegemoet over de bijeenkomst waarin de knelpunten in kaart gebracht worden, de betere lastenverdeling van piraterijbestrijding wordt besproken en de mogelijke oprichting van een regionaal tribunaal. Een regionaal tribunaal lijkt de leden van de SP-fractie hiervoor een goede oplossing, afhankelijk van welke landen hieraan deelnemen. Deze leden vragen hoe zwaar het hebben van goed bestuur weegt voor deelname aan het tribunaal.

Rusland

De leden van de CDA-fractie delen de ambitie van de regering om te komen tot een nieuw, veelomvattend samenwerkingsakkoord met Rusland. Uitgangspunt van onderhandelingen moeten de punten zijn waarop Rusland en de EU elkaar kunnen versterken, waar gemeenschappelijke belangen liggen. Niet alleen op economisch gebied, maar juist ook op gebieden als non-proliferatie en energiezekerheid. Natuurlijk onderdeel van deze relatie is de dialoog over de waarden waar de Europese Unie voor staat. Wordt het belang van versterkte samenwerking op korte termijn door alle EU-landen gedeeld? Zo nee, op welke punten kunnen wel afspraken worden gemaakt? Welke rol speelt Hoge Vertegenwoordiger Ashton in de onderhandelingen met Rusland?

De leden van de fractie van de PvdA vragen met betrekking tot de voorbereiding van de halfjaarlijkse EU-Rusland top of er daadwerkelijk voldoende ruimte zal zijn in de EU-Rusland relatie voor dialoog over onderwerpen die in Rusland gevoelig kunnen liggen, zoals mensenrechten en Georgië. Kunnen deze onderwerpen inderdaad ter sprake komen? Graag een reactie van uw kant. Ook hier geldt dat de EU alleen maar effectief kan optreden wanneer er met één stem gesproken wordt. Zoals ook in de relatie met China. Op welke wijze denkt de regering dat deze opstelling binnen de EU te realiseren valt? Is er tussen de EU landen, nog los van overeenstemming over de inhoud, wel overeenstemming over het spreken met één stem? In welke mate kan de Hoge Vertegenwoordiger Ashton hieraan bijdragen?

De leden van de SP-fractie vragen zich af wat de struikelpunten zijn met Rusland in de onderhandelingen over het WTO lidmaatschap? De leden van de SP-fractie delen de opvatting dat het noodzakelijk is tijdens de EU-Rusland Top expliciet aandacht te geven aan de mensenrechtensituatie in Rusland. Zij vragen naar de inzet daarbij van de EU. Komt tijdens de top ook de relatie van zowel de EU als Rusland met Oekraïne, Wit-Rusland, Moldavië en verschillende landen op de Kaukasus, zoals met name Georgië, aan de orde? Tevens delen de leden van de SP-fractie de mening dat geïntensiveerde samenwerking tussen de EU en Rusland wenselijk is. Daarbij speelt zowel de Europese veiligheid (bijvoorbeeld in het geval van massavernietigingswapens van beide zijden) als de algemene mensenrechtensituatie een belangrijke rol. Deze leden willen weten in hoeverre een veelomvattend en juridisch bindend samenwerkingsakkoord verschilt van het type akkoorden dat met landen aan de zuid- en oostzijde van de Middellandse Zee wordt gesloten. Is er in dit akkoord ook een mensenrechtenclausule? Indien er een verschil is, waarom is dat verschil aangebracht en wat houdt het in?

Non-proliferatie

Met het oog op de NPV-Toetsingsconferentie van mei verwelkomen de leden van de CDA-fractie de agendering van de EU-positie ten aanzien non-proliferatie. Deze leden ondersteunen de ambitie van de minister om te komen tot een kernwapenvrije wereld. Binnen de Europese Unie wordt deze ambitie echter niet door alle lidstaten gedragen. Kunt u aangeven welke doelstelling de EU stelt ten aanzien van de Toetsingsconferentie? Kunt u aangeven op welke manier u de inzet en ambitie van Nederland complementair zult laten zijn aan het EU-standpunt tijdens de Toetsingsconferentie? Nederland is één van de voortrekkers geweest van het kernstopverdrag (CTBT). Ook binnen de EU zijn nog negen staten die dit verdrag niet hebben ondertekend. Kunt u aangeven waarom dit nog niet is gebeurd, terwijl deze landen wel hebben toegezegd dit verdrag te tekenen? Zult u dit punt tijdens deze RBZ nogmaals aan de orde stellen?

De basis voor de inzet van de EU wordt gevormd door het Raadsbesluit van 29 maart jl. Tijdens de Toetsingsconferentie zal Nederland zoveel mogelijk in EU-kader opereren en interventies op nationale titel vinden complementair aan het EU-optreden plaats. De leden van de fractie van de PvdA vragen of dit voldoende ruimte biedt voor de inzet van Nederland zoals door u aangegeven.

De leden van de SP-fractie willen weten of tijdens de RBZ ook de concrete ontwapeningsplannen van Europese kernwapenlidstaten aan de orde zullen komen. Temeer daar in het licht van de Britse verkiezingsstrijd de Britse Tridentraketten ter discussie zijn gesteld. Zij vragen of u de mening deelt dat een stap tot kernontwapening van de Britten ook de Fransen en wellicht ook de Russen, als niet EU-lid, zijnde de beide andere Europese

kernwapenstaten, verplicht zouden moeten zijn concrete ontwapeningsstappen te moeten aankondigen? Bent u bereid in het kader van het aanzetten van de ontwapeningsdynamiek deze kwestie op de agenda te stellen? Indien neen, waarom niet? Zo ja, op welke wijze? Wat bedoelt u met «zoveel mogelijk in EU-kader opereren» tijdens de Toetsingsconferentie, vragen de leden van de SP-fractie zich af. Op welke punten denkt u dat dit niet mogelijk is? Deze leden vragen om een toelichting.

Iran

De leden van de SP-fractie vragen naar uw oordeel over de noodzaak om tijdens deze RBZ over de kernenergiepolitiek van Iran te spreken, als de Veiligheidsraad nog niet uitonderhandeld is over een nieuwe resolutie. Neemt de EU contact op met Turkije, dat letterlijk tussen Iran en de EU in ligt en -terecht – tegenstander is van nieuwe sancties? Indien neen, waarom niet? Hoe denkt u dat unilaterale EU sancties effectief kunnen zijn als Turkije deze niet steunt? Wat is uw oordeel over de diplomatieke inspanningen van Brazilië om met Iran tot een overeenkomst te komen? Bent u bereid deze inspanningen te steunen en het resultaat af te wachten, omdat er geen directe dreiging van Iran tegen het buitenland uitgaat? Hoe wordt in de EU geoordeeld over de extraterritoriale werking van unilaterale Amerikaanse sancties?

De leden van de fractie van de VVD vragen naar de stand van zaken bij de uitwerking van de Nederlandse voorstellen tot maatregelen gericht tegen internetcensuur in Iran. Wanneer kan de Kamer een concreet voorstel van de raadswerkgroepen tegemoet zien?

China

De Raad zal naar verwachting spreken over de verhouding tussen de EU en China ter voorbereiding van een strategische meerjarenvisie op het EU-beleid ten aanzien van China. Zoals u in het vorige overleg met de Kamer hierover ook stelde moet de EU zich zelf relevant maken voor onze strategische partners waaronder China om hen te kunnen aanmoedigen op bepaalde terrein stappen te zetten in onze richting. De leden van de fractie van het CDA vragen op welke wijze de EU – de Hoge Vertegenwoordiger – eraan werkt om een geloofwaardige onderhandelingspartner voor China te worden? Wat heeft de EU concreet in de aanbieding waar China niet omheen kan? Indien dit niet concreet is, hoe wordt hier aan gewerkt en naar toe gewerkt?

De leden van de SP-fractie vragen naar wat wordt bedoeld met de zin «de centrale doelstelling van het Chinese buitenlandbeleid is het bevorderen van interne stabiliteit en economische groei, wat spanning kan opleveren met economische belangen van de EU en met door de EU uitgedragen waarden»? Aan welke spanningen wordt gedacht, gaat het om sociale (on)rust in China zelf? De SP-fractie is van mening dat Europese bedrijven die investeren in China volledig aan de voorwaarden van de ILO (International Labour Organisation) moeten voldoen. Tevens moet het EU-wapenembargo van kracht blijven. Is de regering bereid ook deze voorwaarden in te brengen? De leden van de fractie van de SP zien met belangstelling uit naar concretere EU plannen voor de verhouding met China.

De leden van de fractie van de VVD vragen of het mensenrechtenbeleid van de Europese Unie resp. van Nederland ten opzichte van Derde Wereldlanden nu al minder effectief wordt als gevolg van de andersoortige benadering (die niet op verbetering van de mensenrechten is gericht) van China in de richting van die landen? Betekent de wijze waarop

China leningen aan Nigeria verstrekt ter waarde van ruim \$ 2 miljard en de daaruit resulterende mogelijkheid voor Nigeria om leningen van de Wereldbank af te wijzen, dat de perspectieven voor hervormingen in Nigeria alleen maar somberder worden?

Haïti

De leden van de fractie van het CDA vinden het een goede zaak dat de Raad wederom zal stilstaan bij de wederopbouwinspanningen in Haïti en de rol van de EU daarbij zal bespreken. Zoals al eerder door de CDA-fractie is opgemerkt, heeft de EU in Haïti de afgelopen jaren niet echt blijk gegeven van een visie op en meerwaarde bij effectieve opbouw van Haïti. De minister geeft aan het voornemen van de Europese Commissie te steunen zich in eerste instantie vooral te richten op het herstel van infrastructuur, overheidsdiensten en de onderwijssector. Daarnaast meent de minister dat de EU de nodige aandacht moet besteden aan aspecten van goed bestuur en *rule of law*. Dit zijn belangrijke onderwerpen. De leden van de fractie van het CDA zijn echter van mening dat de hoogste prioriteit nu zou moeten liggen bij landbouwproductie en voedselvoorziening voor de eigen bevolking, met name inzet op kleine boeren. Het is belangrijk dat men zich zelf kan voorzien en lokale consumptie van lokale productie is ook goed voor de economische ontwikkeling van het land. In haar speech tijdens de donorconferentie refereerde HV Ashton ook naar investering in landbouw als onderdeel van het actieplan voor de 10-jaren economische strategie voor Haïti. Bent u bereid op deze terreinen een stevig geluid te laten horen in de Raad? Zo nee, waarom niet?

Naast belang van landbouw en voedselproductie onderstrepen de leden van de CDA-fractie het belang van tegengaan van ontbossing. Heel concreet vragen deze leden aandacht voor het voorstel dat de CDA-fractie vorig jaar ook heeft ingebracht inzake Haïti en de EU-strategie inzake rampenbestrijding, namelijk het aanplanten van gemengde duurzame bossen van onder andere suikerpalmen. Dit is een nieuw concept, ontwikkeld door Universiteit Wageningen met goede ervaringen in Indonesië. Suikerpalmen groeien bij uitstek op geërodeerde hellingen, houden grond en water vast, verbruiken weinig water en vergen geen kunstmest. De suiker kan eenvoudig worden verwerkt tot duurzame bio-ethanol, wat arbeid en inkomsten oplevert voor de lokale bevolking, en natuur en milieu verbetert. De leden van de CDA-fractie vragen u dit voorstel in te brengen op EU-niveau en in Haïti met een pilot te starten, zoals ook door Nederland wordt ondersteund in Indonesië en Colombia. Zo nee, waarom niet?

Daarnaast vinden de leden van de CDA-fractie, zoals ook in schriftelijke vragen gesteld, dat in deze wederopbouwfase het belangrijk is dat het maatschappelijk middenveld wordt betrokken evenals vrouwen, aangezien vrouwen heel duidelijk weten wat nodig is. Kunt u deze aspecten inbrengen en zich hiervoor sterk maken in de Raad? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie herinneren de minister eraan dat tijdens de donorconferentie in New York op 31 maart Hoge Vertegenwoordiger Ashton namens de EU 1,2 miljard euro heeft toegezegd voor de wederopbouw van Haïti. De minister zegt in de brief dat Nederland zich in blijft zetten voor een goed gecoördineerde en eenduidige EU-inzet voor de wederopbouw van Haïti. Deze leden constateren dat er echter grote kritiek is op de coördinatie. Zo zou de noodhulp veel te langzaam op gang komen en zijn er grote verschillen tussen de tentenkampen (in kwaliteit en veiligheid). En met de start van het regenseizoen is de hulpbehoefte gegroeid. De leden van de SP-fractie vragen dan ook of u opheldering

kunt geven over waar de grootste problemen liggen en wat er gedaan wordt dit te verhelpen.

De leden van de fractie van de VVD vragen wat de stand van zaken is bij de controle op de hulp gelden die zijn bestemd om het lot van de Haïtiaanse bevolking te verbeteren na de recente aardbeving ramp. Welke ervaringen zijn tot nu toe opgedaan met de controle van de besteding van hulp gelden in Haïti? In hoeverre wordt het streven naar een correcte besteding van hulp gelden in Haïti afgestemd met de Verenigde Staten?

Gendergelijkheid en ontwikkeling

De leden van de CDA-fractie onderstrepen het belang van onverminderde aandacht voor moedersterfte en voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). De resultaten op dit terrein lopen achter, met name bij het behalen van MDG5. Vandaar ook de steun van deze leden voor het bespreken van dit belangrijke onderwerp tijdens de Raad. Een extra inspanning is nodig en het is een goede zaak dat de Europese Commissie inzet op gendermainstreaming. Nederland is een internationaal erkende voortrekker als het gaat om het op een respectvolle manier bespreekbaar maken van dergelijk taboe-onderwerpen. Hoe gaat Nederland de extra inspanningen op dit gebied ondersteunen in de Raad? Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze extra inspanning ook daadwerkelijk ingezet gaat worden? Kan Nederland inzetten op tussentijdse doelstellingen om het hoge Europese ambitieniveau voor de komende jaar zeker te stellen en tussentijds bij te stellen en iedereen bij de les te houden?

EDEO en OS

De nieuwe diplomatieke dienst zal een geïntegreerd buitenlandbeleid moeten gaan voeren, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende aspecten van beleid, zoals veiligheid, mensenrechten, armoedebestrijding. De leden van de CDA-fractie steunen de regering in dit opzicht en delen de opvatting dat met oog op coherentie de Hoge Vertegenwoordiger hierbij een belangrijke rol gaat spelen. Wel hebben we nog een aantal vragen over hoe een en ander ingevuld gaat worden. Zal de Commissaris voor Ontwikkelingssamenwerking ten aanzien van de programmering en het opstellen van ambities de leidende rol gaan spelen? Kunt u aangeven hoe precies de rolverdeling tussen de Hoge Vertegenwoordiger en de Commissaris voor Ontwikkelingssamenwerking gaat worden? Klopt het dat er adjuncten worden aangesteld die met mandaat van de HV kunnen gaan opereren, bijvoorbeeld Eurocommissarissen? Om hoeveel zou het gaan en hoe zou de verdeling gaan worden, thematisch of geografisch? De leden van de CDA-fractie zouden dit een goed idee vinden. Kunt u dit steunen? Bijvoorbeeld het aanstellen van een adjunct HV ten aanzien van de uitvoering van de nieuwe visie inzake omgang met strategische partners/opkomende landen, maar ook op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. En is er al meer duidelijk over de taakomschrijving van de Secretaris Generaal? Ons inziens moet deze van administratieve aard zijn een geen politieke. Op welke wijze gaat gewaarborgd worden dat de diplomatieke dienst voldoende oog zal hebben voor de specifieke invalshoek van ontwikkelingssamenwerking, waarbij het om meer gaat dan om het verdedigen van handelsbelangen? In hoeverre zal de dienst zich richten op resultaatgerichte ontwikkelingssamenwerking?

Millennium Development Goals

Zoals ook wordt aangegeven in de geannoteerde agenda is de voortgang inzake het behalen van de MDGs sterk wisselend, zowel tussen de verschillende MDGs onderling als tussen regio's. De leden van de fractie van het CDA staan achter het belang om de internationaal afgesproken millenniumdoelen in 2015 te halen. Daarvoor moeten de nodige financiële middelen door Nederland, maar zeker ook door andere landen beschikbaar worden gesteld. Het is dan ook teleurstellend dat het percentage ODA/BNI van de EU-27 wel is gestegen, maar nog ver achterligt bij het afgesproken tussendoel van 0,51 BNP in 2010. Eurocommissaris Piebalgs wil dat Europa een geloofwaardige leider blijft in de strijd tegen armoede. Daarbij moet in eerste instantie worden uitgegaan van vrijwilligheid, zo niet, dan moet er volgens hem een meer bindend schema komen. Hoe wordt dit vormgegeven en steunt Nederland hem hierbij? De leden van de CDA-fractie steunen de regering in haar inzet dat de Commissie ook aandacht besteedt aan het belang van gender en innovatieve samenwerking met het bedrijfsleven. Voor wat betreft inclusieve financiering waaronder microkredieten willen de leden van de CDA-fractie het belang van microkredieten onderstrepen, die in veel landen bijdragen aan economische zelfstandigheid van met name vrouwen. Echter hierbij moet er ook meer aandacht komen voor het stimuleren van ondernemerschap voor diegenen die de microkredieten ontstijgen, dus aansluiting bij MKB in ontwikkelingslanden, het ontsluiten van de markt voor (vrouwelijke) ondernemers in ontwikkelingslanden. Graag een reactie van uw kant hierop. Ook spreken de leden van de CDA-fractie steun uit voor versterking van belastingsystemen in ontwikkelingslanden en aanpak van illegale geldstromen en belastingontduiking zoals door de Commissie is opgepakt. In antwoorden op schriftelijke vragen van de CDA-fractie hierover blijkt dat de Raad in het voorjaar hierover raadsconclusies zal opnemen. Is dat nu aan de orde en zo ja, waarop gaat Nederland inzetten?

Tenslotte vragen de leden van de fractie van de VVD hoe de regering de actuele cijfers beoordeelt inzake economische groei in Afrika (ook wanneer men die vergelijkt met actuele groeicijfers in Europese landen)?